

регіональної цілісності, ієрархічності, екологічності, обмеженого централізму, самоорганізації та інші.

Так, наприклад, принцип комплексності передбачає взаємообумовлений і взаємопов'язаний розвиток рекреаційної системи як єдиного цілого на основі взаємозв'язку всіх підсистем та елементів. Тобто він забезпечує з одного боку, взаємозв'язок і взаємообумовленість поєднання елементів системи, а з іншого – раціоналізацію структури, оптимальну узгодженість її складових – елементів та підсистем. Комплексність сприяє раціональному поєднанню основних та супутніх галузей господарювання і ефективному використанню наявного ресурсного потенціалу території.

Принцип територіальної та регіональної цілісності забезпечує вивчення геопросторового розміщення природних рекреаційних ресурсів, природокористування, форм матеріалізації виробничого процесу на території регіону, характеру життєдіяльності населення.

Література

1. Бейдик О.О. Рекреаційно-туристські ресурси України: методологія та методика аналізу, термінологія, районування. – К.: ун-т, 2001. – 395с.
2. Преображенский В.С. Рекреационная география, ее состояние и перспективы / В.С. Преображенский, Б.Н. Лихачов, Ю.А. Веденин // Социально-экономические и географические аспекты исследования. – М., 1974. – С. 1–16
3. Топчієв О.Г. Суспільно-географічні дослідження: методологія, методи, методика/ О.Г. Топчієв. – Одеса: Астропринт, 2005. – 631 с.

УДК 911.3.

Н.М. СМОЧКО, І.В. МЕТЕНЬКАНИЧ
Мукачівський державний університет

СУЧАСНІ ЗАКЛАДИ СОЦІАЛЬНО-ПОБУТОВОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ В ТУРИЗМІ

Соціально-побутове обслуговування займає важливе значення в системі задоволення туристично-рекреаційних послуг відпочиваючих в межах територіальної рекреаційної системи, окремі підсистеми якої функціонують як її складові елементи. Нові типи міжпоселенських функцій змінюють структури центрів обслуговування в системоутворюючих центрах, тому на сучасному етапі розвитку суспільства міжпоселенські зв'язки проявляються на всіх рівнях закладів сфери обслуговування.

Соціально-побутова інфраструктура включає в себе:

- заклади побутового обслуговування;
- заклади громадське харчування;
- заклади торгівлі;
- житлово-комунальне господарство.

До інфраструктури побутового обслуговування належать в основному невеликі підприємства. Вони надають десятки різноманітних виробничих і невиробничих послуг. Це підприємства із ремонту та індивідуального пошиття

взуття; ремонту і техобслуговування індивідуальних транспортних засобів; хімчистки; пральні; фотосалони; лазні; перукарні тощо.

Інфраструктура торгівлі та ресторанного господарства забезпечує просування товарів з виробничої сфери до споживача-туриста шляхом купівлі-продажу: магазини, кіоски, супермаркети, гіпермаркети тощо. Їдальні, кафе, бари, ресторани формують інфраструктуру ресторанного господарства.

В ринкових умовах економіки більш прийнятною є функціональна система обслуговування, яка поділяється на ієрархічні блоки:

1) блок закладів, що забезпечує послуги повсякденного попиту туристів, які задовольняють утилітарні потреби та об'єднує заклади, які представляють відпочиваючим товари і послуги повсякденного і частого попиту, які забезпечують комфортні умови праці і побут: магазини, їдальні і заклади побутового обслуговування. Їх специфіка полягає в тому, що вони забезпечують населення більшою частиною продуктів харчування, стандартними товарами та закладами обслуговування;

2) блок закладів, що забезпечує періодичне та епізодичне обслуговування туристів – забезпечує різні форми нестандартного обслуговування і об'єднує заклади обслуговування і торгівлі зі складним асортиментом. Це підприємства торгівлі товарами туристського і побутового призначення: кіоски, магазини, універмаги, супермаркети, гіпермаркети, оптові ринки, які також представляють населенню товари тривалого користування, торгові центри (інтегровані, спеціалізовані), торгові молі (молі-універмаги, молі-пасажі, молі-атріуми), виробничі підприємства товарів туристського і побутового призначення: туристського спорядження, парфумерії, сувенірів, прикрас.

Ступінь концентрації торгівлі і сервісу дозволяє виділяти в складі підприємств ринків великі торговельно-сервісні ринкові комплекси; спеціалізовані або змішані ринки; міні-ринки (зони або майданчики для ведення ринкового торгу). Торговельно-сервісний ринковий комплекс – це велике за потужністю й обсягами реалізації товарів і послуг підприємство ринків з розвиненою внутрішньою інфраструктурою власних і залучених структурних підрозділів, здатних створювати і надавати низку організаційно-технологічних, торговельних і побутових послуг усім учасникам торгівлі на ринках. Підприємство ринків є дещо меншим за параметрами й обсягами обігу ринком, забезпеченим достатньою матеріально-технічною базою для організації пролажу продовольчих і непродовольчих товарів. Міні-ринки (зони, майданчики) – це влаштовані належним чином для ведення ринкового торгу невеликі за кількістю торгових місць і пунктів дрібнороздрібної торгівлі ринки з мінімальним набором послуг для ринкових торговців.

Доволі часто від розмірів концентрації торгівлі і сервісу залежить ступінь господарської самостійності підприємства ринків. За цією ознакою розрізняють ринки-підприємства і ринки-філії головних підприємств. Ринки-підприємства є самостійними суб'єктами господарської діяльності з правами юридичної особи, а ринки-філії – це територіально відокремлені зони і майданчики для ведення ринкового торгу за допомогою і під керівництвом основного підприємства, не обов'язково ринку.

Відповідно до типу влаштування і виду ринкових споруд зустрічаються накриті, павільйонні, відкриті і комбіновані ринки. На сьогодні найбільшого розповсюдження набули комбіновані ринки – поєднання накритої частини з відкритим майданчиком павільйонів – відкритого майданчика тощо. Від типу влаштування ринку в першу чергу залежить його привабливість для ринкових торговців і покупців та здатність організувати цілорічну торгівлю незалежно від природно-кліматичних умов в районі розміщення

В умовах ринку великі заклади торгівлі працюють із великими оптовими партіями, що дає змогу продавати деякий свій товар значно дешевше, ніж у магазинах нижчого рівня. З метою укрупнення закладів обслуговування їх об'єднують в універсами, торгові центри, гіпер- і супермаркети.

Основною умовою кардинального скорочення часу для того, щоб дістати послугу є розміщення закладів стандартного обслуговування не залежно від їх величини, на шляхах людських потоків. Проте, торгові заклади необхідно розміщувати у вузлових точках на основних трасах повсякденного транспортного пересування мобільного споживача. Враховуючи, що близько 55% відвідувачів магазинів відносяться до цієї категорії населення.

Отже, при створенні сучасної системи обслуговування у середніх містах необхідно створювати органічний зв'язок планувальної структури із транспортною мережею міста, зберігати мінімальну кількість торгових закладів визначеного профілю на територіях міста незалежно від форми власності, брати до уваги звички і традиції мешканців житлових одиниць.

Література

4. Бейдик О.О. Рекреаційно-туристські ресурси України: методологія та методика аналізу, термінологія, районування. – К. : ун-т, 2001. – 395 с.

5. Преображенский В.С. Рекреационная география, ее состояние и перспективы / В.С. Преображенский, Б.Н. Лихачов, Ю.А. Веденин // Социально-экономические и географические аспекты исследования. – М., 1974. – С. 1–16.

6. Топчієв О.Г. Суспільно-географічні дослідження: методологія, методи, методика/ О.Г. Топчієв. – Одеса : Астропринт, 2005. – 631 с.

УДК 911:330

Я.І.ТОКАР
Мукачівський державний університет

МІСЦЕ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ В РОЗВИТКУ САНАТОРНО-КУРОРТНОЇ СПРАВИ УКРАЇНИ

Система санаторно-курортних закладів розвивалась в межах державної системи охорони здоров'я, її послуги були соціально орієнтованими і достатньо дешевими для громадян (за рахунок фонду соціального страхування та інших джерел фінансування). Але недостатньо розвинена матеріально-технічна база галузі, її низька пропускна спроможність і застаріле обладнання, навіть при високій кваліфікації персоналу і досконалості методик профілактики та лікування, робила санаторно-курортні заклади важкодоступними для більшості населення. Тому в період розвитку масового туризму в країні курорти,

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>